

**İKMALEN,
RE'SEN VE İDARECE
YAPILAN TARHİYATLARDA
MÜKELLEFİN HAKLARI
VE ÖDEVLERİ**

2007

ÜCRETSİZDİR

ÜCRETSİZDİR

Bu broşüre elektronik ortamda www.gib.gov.tr
internet sayfasından ulaşabilirsiniz.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı
Yayın No: 42 • Eylül 2007

Türk vergi sistemi esas itibariyle beyan esasına dayanmaktadır. Beyan esası ise mükelleflerin elde ettiği gelirlerini bizzat kendilerinin İdareye bildirmesine dayalı bir sistemdir. Bu sistemde vergi matrahı mükellef tarafından saptanıp bildirilir.

Mükellefin idareye bildirdiği vergi matrahının kanunlara uygunluğu ve doğruluğu Vergi Dairesi tarafından kontrol edilir. Vergi Dairelerince yapılan kontroller neticesinde mükellefin eksik veya hatalı beyanda bulunduğu ya da hiç beyanda bulunmadığının tespiti hallerinde vergi, vergi idaresince tarh edilir. Verginin tarhı, vergi alacağıının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağın miktar olarak tespit edilmesidir. Verginin tahakkuku ise, tarh ve tebliğ edilen verginin ödenmesi gereken safhaya gelmesidir.

Bu rehberde mükelleflerin ödevleri, mükellef tarafından yapılan beyanların kanunda öngörülen şekilde yapılmaması veya eksik yapılması durumunda ödenecek verginin vergi idaresince belirlenmesinin çeşitleri, şartları ve bu şekilde yapılan bir tarhiyat sonucunda mükellefin haklarına ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

İKMALEN, RE'SEN VE İDARECE YAPILAN TARHİYATLARDA MÜKELLEFİN HAKLARI VE ÖDEVLERİ

İKMALEN VERGİ TARHI

Her ne şekilde olursa olsun bir vergi tarh edildikten sonra, bu vergi ile ilgili olarak ortaya çıkan ve idare tarafından defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak belirlenen bir matrah veya matrah farkı üzerinden alınacak verginin tarh edilmesidir.

İkmalen tarhiyat şartları

- Daha önce aynı vergi için bir beyanname verilmiş olması veya başka şekillerde bir tarhiyat yapılmış olması,
- Bu tarhiyata ilişkin matrah veya matrah farkının defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere göre tespit edilmiş olması.

İkmalen tarhiyat yapılabilmesi için yukarıda sayılan iki ana unsurun birlikte bulunması gerekmektedir.

RE'SEN VERGİ TARHI

Re'sen vergi tarh edilebilmesi için önce matrah veya matrah farkının defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespit edilememiş olması gerekir. Bu hallerde takdir komisyonları tarafından takdir edilen veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah farkı üzerinden verginin tarh edilmesidir.

Re'sen vergi tarihi inceleme raporuna dayanılarak yapılıyorsa vergi inceleme raporunun, takdir komisyonu kararına göre yapılıyorsa takdir komisyonu kararının düzenlenecek vergi/ceza ihbarnamesine eklenmesi gerekir.

Re'sen tarhiyat şartları

- Vergi beyannamesinin kanuni süresi geçtiği halde verilmemesi,
- Vergi beyannamesi kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber beyannamede vergi matrahına ilişkin bilgilerin gösterilmemiş olması,
- Vergi Usul Kanununa göre tutulması zorunlu olan defterlerin hepsinin veya bir kısmının tutulmamış olması, tasdik ettirilmemiş olması veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlara herhangi bir sebeple ibraz edilmemiş olması,
- Defter kayıtları ve bunlarla ilgili belgelerin, vergi matrahının doğru ve kesin olarak tespitine imkan vermeyecek derecede noksan, usulsüz ve karışık olması dolayısıyla kanıt olmaya elverişli olmaması,
- Tutulması zorunlu olan defterlerin veya verilen beyannamelerin gerçek durumu yansıtmadığına dair delil bulunması,
- Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirlerce imzalanma mecburiyeti getirilen beyanname ve eklerinin imzalatılmaması veya tasdik kapsamına alınan konularda yeminli mali müşavir tasdik raporunun zamanında ibraz edilmemesi.

Yukarıda sayılan şartların mevcut olması durumunda vergi, vergi idaresince re'sen tarh edilir.

Matrah veya matrah farkının re'sen takdir edilebilmesi için mutlak surette yukarıda sayılan takdir sebeplerinden birinin bulunması gerekir.

İDARECE VERGİ TARHI

İkmalen ve re'sen tarhiyatı gerektiren haller dışındaki durumlarda, verginin tarhi için vergi kanunları ile belirlenmiş sürelerde müracaat edilmemesi veya aynı kanunlarla yüklenen sorumlulukların yerine getirilmemesi sebebiyle zamanında tarh edilemeyen verginin kanunen belirli matrahlar üzerinden idarece tarh edilmesidir.

İdarece tarhiyat yapıldıktan sonra ihbarnameye ilişkin bilgilerin yer aldığı bir ilan vergi dairesine asılarak ilana ilişkin durum tutanakla tespit edilir.

Verginin tahakkuku ve cezanın kesinleşmesi için geçmesi gereken vergi mahkemesinde dava açma süresi; mükellefin bilinen adresine tebliğ yapılan hallerde tebliğ tarihinden, aksi halde tutanakla tespit edilen ilan tarihinden itibaren başlar.

İkmalen re'sen ve idarece yapılan tüm tarhiyatlar için vergi dairesince ihbarname düzenlenir. Düzenlenen bu ihbarnameler tebliğ edilmek üzere mükelleflerin bilinen adreslerine posta yolu ile gönderilir.

MÜKELLEFLERİN ÖDEVLERİ

Vergi İdaresince yapılacak bir tarhiyat, süresinde beyan edilmeyen bir vergi ya da mükellefiyetle ilgili yerine getirilmesi gereken bir hususun yerine getirilmemesi nedenine dayanır. Böyle bir durum gerek vergi idaresi gerek mükellefler için zaman kaybına neden olacak, ayrıca mükellefler süresi geçmiş bir vergi için ceza, zam ve faiz ödemek zorunda kalacaklardır. Bu nedenle mükelleflerce aşağıda sayılan hususların yerine getirilmesi gerekmektedir.

Mükelleflerce Yerine Getirilmesi Gereken Ödevler:

- Beyannamelerinizi kanuni süreleri içinde ve matraha ilişkin bilgileri içerecek şekilde vermek,
- Tutulması zorunlu defterlerinizi tutmak,
- Tasdiki zorunlu defterlerinizi yasal sürelerinde tasdik ettirmek,
- Defter kayıtlarını ve bunlarla ilgili belgeleri usulüne uygun olarak düzenlemek,
- Sahte veya yanıltıcı belgeler kullanmamak ve düzenlememek,
- Tahakkuk eden vergilerinizi tahakkuk fişinde gösterilen son ödeme tarihine kadar ödemek,
- Uzlaşma talep etmeniz ve uzlaşmanın sağlanmış olması durumunda, uzlaşma konusu yapılan vergi ve cezaları, buna ilişkin olarak düzenlenen uzlaşma tutanağının vergi ve cezaların ödeme zamanlarından önce tebliğ edilmiş olması halinde normal vade tarihlerinde, ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilmiş olması halinde tebliği aldığınız tarihten itibaren bir ay içinde ödemek.

MÜKELLEFLERİN HAKLARI

Vergi İdaresince ikmalen, re'sen veya idarece bir tarhiyat yapılması sonucunda vergi/ceza ihbarnamesi almanız halinde aşağıdaki yollara başvurabilirsiniz;

1- Cezada indirim talep edebilirsiniz

İkmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi, vergi farkı ve vergi cezalarını, ihbarnamenin tebliğinden itibaren 30 gün içinde bağlı olduğunuz vergi dairesine başvurarak vadesinde veya teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren 3 ay içinde ödeyeceğinizi bildirmeniz halinde;

- Vergi Ziyai cezalarının birinci defada 1/2'si, sonra kesilenlerde 1/3'ü,
- Usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezalarının 1/3'ü indirilir.

2- Uzlaşma talebinde bulunabilirsiniz

Uzlaşma, adınıza yapılan tarhiyatı yargıya intikal ettirmeden önce vergi idaresi ile görüşerek tahakkuk edecek vergi ve ceza hususunda anlaşmak için başvurabileceğiniz idari bir çözüm yoludur.

Türk vergi sisteminde uzlaşma, tarhiyat öncesi ve tarhiyat sonrası olmak üzere iki şekilde düzenlenmiştir. Bunların yalnızca birinden faydalanabilirsiniz.

- **Tarhiyat öncesi uzlaşma:** Nezdinde vergi incelenmesine başlanmış mükelleflerimizin adlarına tarhiyat yapılmadan önce kullanabileceği bir haktır. Tarhiyat öncesi uzlaşmanın kapsamına; vergi incelemeleri sonucunda bulunan matrah veya matrah farkları üzerine salınacak vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyai cezası, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları girmektedir

Kaçakçılık suç ve cezalarından dolayı vergi ziyanına sebebiyet verilmesi durumunda tarh edilecek vergi ve ceza uzlaşma kapsamı dışındadır.

Uzlaşma talebini vergi/ceza ihbarnamesini aldığınız tarihten itibaren 30 gün içinde yetkili uzlaşma komisyonuna yapmalısınız. İnceleme elemanlarınca yapılacak **"uzlaşmaya davet"** hallerinde ise, davet yazısının tarafınıza tebliğinden itibaren en geç 15 gün içerisinde uzlaşma talebinde bulunulabilirsiniz.

Bu şekilde uzlaşma yapılması halinde tutanakla tespit edilen bu husus hakkında dava açılmaz ve hiçbir merciye şikayette bulunulamaz.

Tarhiyat öncesi uzlaşma sağlanamaz veya uzlaşma görüşmelerinde uzlaşmaya varılamaz ise verginin tarhından ve cezanın kesilmesinden sonra uzlaşma talep edilemez.

- **Tarhiyat sonrası uzlaşma:** Verginin tarh edilmesi ve cezanın kesilmesinden sonra başvurulabilecek bir yoldur.

Tarhiyat sonrası uzlaşmanın kapsamına; vergi daireleri tarafından mükellef adına ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen ve vergi dairelerinin tarha yetkili olduğu bütün vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyai cezaları girmektedir.

Usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları ile kaçakçılık suç ve cezalarından dolayı vergi ziyanına sebebiyet verilmesi durumunda tarh edilen vergi ve kesilen ceza uzlaşma kapsamı dışındadır.

Uzlaşma talebini vergi/ceza ihbarnamesini aldığınız tarihten itibaren 30 gün içinde yetkili uzlaşma komisyonuna yapmalısınız.

Bu şekilde uzlaşmanın yapılması halinde tutanakla tespit edilen hususlara karşı dava açılmaz ve hiçbir merciye şikayette bulunulamaz.

Yapılan tarhiyata karşı uzlaşma veya cezalarda indirim talebinde bulunma haklarından sadece birinden yararlanabilirsiniz.

Uzlaşma ile ilgili olarak daha detaylı bilgi için lütfen **"Vergi Uyuşmazlıklarının İdare ile Çözümünde Uzlaşma"** broşürüne bakınız. Bu broşüre www.gib.gov.tr adresinden de ulaşabilirsiniz.

3- Dava açabilirsiniz

Tarih edilen vergilere ve kesilen cezalara karşı vergi/ceza ihbarnamesini aldığınız tarihten itibaren **30 gün** içinde vergi mahkemesinde dava açabilirsiniz.

Kullanabileceğiniz haklarda bahsedilen 30 günlük süre hak düşürücü süredir. Bu süreyi herhangi bir hakkınızı kullanmadan geçirmeniz durumunda vergi/ceza ihbarnamesinde belirtilen miktarın tamamını ödemek zorunda kalırsınız.

VERGİNİZİ ÖDEYEBİLECEĞİNİZ ANLAŞMALI BANKALAR

T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

YAPI KREDİ BANKASI A.Ş.

AKBANK T.A.Ş.

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.

ŞEKERBANK T.A.Ş.

FORTİSBANK A.Ş.

TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

FİNANSBANK A.Ş.

DENİZBANK A.Ş.

ANADOLUBANK A.Ş.

TEKSTİLBANK A.Ş.

HSBC BANK A.Ş.

OYAKBANK A.Ş.

ALTERNATİFBANK A.Ş.

TEKFENBANK A.Ş.

TURKISHBANK A.Ş.

TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI A.Ş.

ASYA KATILIM BANKASI A.Ş.

ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.

KUVEYT TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.

ÇALMAYIN YARINLARIMIZI

Hiç düşündün mü?
Naylon poşetten çantası,
Kara lastik içinde kızarmış ayakları,
Çamurların sert olduğu yollarda,
Okula koşan çocukları...
Etrafına baktın mı sen hiç?
Burkulmadı mı yüreğin?
Banklarda yatan işsiz insanlara,
Bir çare aradın mı?
Yetim kalmış, anasız ve babasızlara.
Sen, ailenle yaşarken sıcak yuvanda,
Uzatabildin mi elini?
Bu günlerimizde emeği olan yaşlılara,
Ya da çare bekleyen hastalara.
Hadi artık, uzat sen de elini,
Kendinden önce düşün milletini.
Çağdaş, refah gelecekler için,
Öde lütfen vergini.
Işık ol, yol ol, köprü ol.
Salıncak ol yeşil bahçelere,
Barajlarda çağlayan su ol, çığır aç,
Eğitime susamış kardelenlere...
Asker abimin elinde silah,
Postal olma ayağında.
Senin de dalgan olsun,
Göklerdeki bayrağımda.
Büyüklerim! Korsan sevgi istemiyoruz,
Ödeyin verginizi.
Yıkmayın çocuk umutlarımızı.

Şenay EKİCİ
Hacı Mustafa Demir
İlköğretim Okulu - 7/C
AKSARAY